

Україні не активовано дієві податкові преференції для стимулювання науки, ІТ-бізнесу, а також інноваційного розвитку національної економіки. Не зважаючи на те, що у Стратегії розвитку інформаційного суспільства наука та інновації визнані основними векторами розвитку й передбачається стимулювання наукових та науково-технічних, приєднання до світових комп'ютерних мереж, стимулювання оновлення парку суперкомп'ютерів та ін.

Список використаних джерел

1. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting / D. Bell. – N. Y., 1973. – 234 p
2. Цифрова адженда України – 2020 [Електронний ресурс] / Андрій Бірюков, Валерій Фіщук та ін. // ГО «ХайТек Офіс Україна». – 2016. – Режим доступу : <https://ucci.org.ua>
3. Залізко В. Д. Сутність інноваційного розвитку економіки сільських територій / В. Д. Залізко, В. І. Мартиненков // Економіка АПК. – 2016. – № 4. – С. 66–74.
4. Zalizko V. D. Representative Model of Economic Development for an Agricultural Enterprise in the Context of Socioeconomic Rural Space Formation/ V. D. Zalizko, I. L. Fedun, V. I. Martynenkov // Montenegrin Journal of Economics Vol. 13, No. 3 (2017). – P. 53–62.
5. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
6. Наказ про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України від 29 жовтня 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://me.gov.ua>

*Марченко Ольга Іванівна,
к.е.н., доцент, заступник
директора ННІ ЕОМС,
доцент кафедри економіки підприємства,
Університет ДФС України*

СУЧАСНИЙ СТАН ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Питання забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України визначається станом безпеки усіх сфер життєдіяльності суспільства. Диспропорції фінансової системи України значною мірою зумовлені високим рівнем ризиків та загроз несприятливої податкової системи, що, зокрема, пов'язані із формуванням податкового боргу та значного податкового навантаження суб'єктів господарювання, дефіцитом місцевих бюджетів та децентралізації фінансових ресурсів, низьким рівнем податкових надходжень

тощо. Задля вирішення назрілих проблем податкової системи та необхідності у її модернізації обумовлюється дослідженням економічної природи та змісту основних характеристик податкової безпеки, її впливу на соціально-економічні процеси в суспільстві»[2, с. 242].

Під податковою безпекою розуміють такий стан податкової системи, за якого забезпечується гарантований захист податкових інтересів держави, бізнесу і суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз [7].

За думкою Л. Петренко «податкова безпека – це стан податкової системи, який характеризується стійкістю і стабільністю всіх її елементів, що передбачає спроможність захищати економічні інтереси держави і протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, можливість реалізації і розвитку податкового потенціалу країни, ефективне використання конкурентних переваг податкової системи в умовах глобалізації»[4, с. 89]. Д. Тихонов визначає податкову безпеку як «стан економіки та інститутів влади, при якому забезпечується гарантоване надходження податкових платежів до бюджету, забезпечує захист національних інтересів, соціальну спрямованість податкової політики, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів»[3, с. 160].

Підвищення уваги до податкової безпеки, зумовлено й тим, що чинна податкова система, залежно від податкових інститутів, переліку й ставок податків, їх співвідношення, характеру їх адміністрування, державної податкової політики, а також фінансового стану платників податків і розвитку глобалізаційних та інтеграційних процесів, може виступати не лише як чинник убезпечення соціально-економічного розвитку, але й як загроза йому [1, с. 8].

Наявність тенденцій до поступового зростання рівня податкової безпеки підтверджують дані міжнародного рейтингу Doing Business у розділі «оподаткування», в якому аналізується інформація щодо кількості обов'язкових платежів за податками, часу, який витрачається суб'єктом підприємницької діяльності на підготовку податкової звітності та сплату відповідних податків і платежів, а також питома вага загальної податкової ставки від прибутку.

Дослідження "Оподаткування-2018" (Paying Taxes 2018) є однією зі складових дослідження "Ведення бізнесу – 2018" (Doing Business 2018) та являє собою щорічний спільний проект Світового банку та компанії PwC, в рамках якого оцінюється кількісні та якісні аспекти сплати податків в 190 країнах»[5].

Україна піднялася на 43 місце в рейтингу "Оподаткування-2018" (Paying Taxes 2018), що складається Світовим банком та консалтинговою компанією "PwC". Згідно з рейтингом, Україні вдалося знизити податкове навантаження до 37,8%, що менше, ніж в Євросоюзі - 40,5% і в середньому по світу - 39,6%.

Послаблення податкового навантаження на бізнес стало наслідком зменшення ставки ЄСВ до 22%. За даними Paying Taxes 2018, в Україні відбувається позитивна динаміка щодо кількості податкових платежів на рік - їх п'ять, при середньому показнику в світі - 24, в ЄС - 12. У той же час, на їх підготовку йде 327,5 годин в рік, тоді як цей показник в Євросоюзі становить 161 годин, у світі - 240 годин у рік. За індексом пост-подання український показник досяг 85,95 при загальному світовому в 59,51 і європейському - 81,6. Порівняно з іншими країнами, в Україні відносно прості процедури внесення виправлень у податкові декларації та відшкодування ПДВ за експортними операціями. Порівняно з 2016 роком Україна поліпшила свою позицію в рейтингу на 41 пункт, зайнявши 43 місце з 190.

Податкова система в Україні складна в адмініструванні, що засвідчує шкала «Paying Taxes» (107 з 189 країн) рейтингу «Doing Business» Світового банку»[8]. Згідно даних річного звіту[6], Рада бізнес-омбудсмена з травня 2015 р. отримала 585 скарг від компаній на роботу державних органів, в тому числі ініціювала розслідування за 342 зверненнями. Найбільше (43 % всіх скарг від українського бізнесу) надійшло щодо роботи органів Державної фіскальної служби. Серед типових проблем податкового адміністрування визначаються: недостатня прозорість системи електронного адміністрування ПДВ та затримка з поверненням бюджетного відшкодування до її запровадження, одностороннє розірвання фіскальною службою договорів про визнання електронних документів, порушення мораторію на податкові перевірки платників з обсягом доходу до 20 млн грн за попередній календарний рік; призначення та проведення податкових перевірок за відсутності достатніх підстав, процесуальні порушення в її ході та/або прийняття необґрунтованих рішень за її результатами; неефективність процедури адміністративного оскарження – обмежений строк оскарження для платника податків, формальні підходи податкових органів, обмежена особиста відповідальність посадових осіб податкових органів.

Для підвищення рівня податкової безпеки України необхідно запровадити ряд заходів:

- забезпечення дієвості існуючих засобів податкового стимулювання економіки, оскільки традиційні інструменти не спрацьовують через адміністративні бар'єри;
- зміна існуючого механізму оподаткування прибутку підприємств для відновлення інвестиційно-інноваційного процесу. В умовах високої вартості кредитних ресурсів та обмеженості іноземних інвестицій, єдиним джерелом фінансування розширення діяльності є власний прибуток підприємства;

- активне проведення політики з підвищення рівня податкової культури, інформування населення щодо особливостей стягнення того чи іншого податку на електронних ресурсах, телебаченні та інше;
- створення в регіонах державних консалтингових центрів фіскальних органів, котрі зможуть надавати не тільки безкоштовну, але і платну допомогу (котрі будуть дешевше приватних) в сфері податків;
- налагодження процесу оцінки (моніторингу) ефективності податкових пільг (втрат) бюджету за європейськими зразками.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Податкова безпека: сутнісний вимір / О.І. Барановський // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України, № 1, 2017. – С. 7-24.
2. Виклюк М.І. Податкова безпека: дуалістичність економічної природи трактування змісту основних характеристик / М.І. Виклюк, В.В. Гресик // Інноваційна економіка. -№5 -2013. – С. 242 – 246.
3. Луценко І. С. Методичний підхід до оцінювання рівня податкової безпеки держави / І. С. Луценко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. - № 12. – С. 159-163.
4. Петренко Л. М. Податкова безпека як складова фінансової безпеки держави / Л.М. Петренко // Моделювання та інформаційні системи в економіці: зб. наук. праць; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. ред. В.К. Галіцин. – 2012. – Вип. 86. – С.89–98.
5. Рейтинг "Оподаткування-2018" (Paying Taxes 2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://day.kyiv.ua/uk/news/211117-ukrayina-pidnyalasya-na-43-misce-v-reytyngu-krayin-za-legkisty-u-splaty-podatku>
6. Системний звіт «Проблеми адміністрування податків для бізнесу в Україні» / Рада бізнес-омбудсмена. – 30.10.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://boi.org.ua/publications/reports/6--sistemnij-zvtproblemi-admnstruvannya-podatku-dly>
7. Тимофеева И.Ю. Налоговая безопасность государства, бизнеса и общества: автореф. дис. ... д-ра экон. наук: спец. 08.00.05. – М., 2011. – 53 с.
8. Ease of Doing Business 2016 in Ukraine / Doing business, The World Bank. – [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.doingbusiness.org>.